

УДК 027.7: 001. 895 (477)

DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-19-10-36>

**INNOVATIVE TRANSFORMATIONS OF LIBRARIES OF
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

**ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІБЛІОТЕК
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Вікторія Барабаш,

*кандидат педагогічних
наук, доцент кафедри історії,
археології, інформаційної та
архівної справи*

E-mail: viktoria-k67@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8560-0851>

*Центральноукраїнський
національний технічний
університет,*

*пр. Університетський, 8,
м. Кропивницький, Україна,
25006*

Viktoriia Varabash,

*Ph.D. in Pedagogical Sciences,
Associate Professor of
Department of History,
Archeology, Informational and
Archival Affairs*

E-mail: viktoria-k67@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8560-0851>

*Central Ukrainian National
Technical University, 8, Prospekt
Universytetsky, Kropyvnytskyi,
Ukraine, 25006*

Людмила Глебова,

*кандидат філологічних наук,
доценткафедри історії,
археології, інформаційної та
архівної справи*

E-mail:

gleboval1980@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8865-7442>

*Центральноукраїнський
національний технічний
університет,*

Liudmyla Hliebova,

*Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the
Department of History,
Archeology, Informational and
Archival Affairs*

E-mail:

gleboval1980@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8865-7442>

*Central Ukrainian National
Technical University, 8, Prospekt*

*пр. Університетський, 8,
м. Кропивницький, Україна,
25006*

*Universytetsky, Kropyvnytskyi,
Ukraine, 25006*

Олена Коломієць,

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії,
археології, інформаційної та
архівної справи*

E-mail:

kolomietselena1964@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0085-7605>

*Центральноукраїнський
національний технічний
університет,*

*пр. Університетський, 8,
м. Кропивницький, Україна,
25006*

Olena Kolomiets,

*Ph.D. in Pedagogical Sciences,
Associate Professor of*

*Department of History,
Archeology, Informational and
Archival Affairs*

E-mail:

kolomietselena1964@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0085-7605>

*Central Ukrainian National
Technical University, 8, Prospekt
Universytetsky, Kropyvnytskyi,
Ukraine, 25006*

ABSTRACT

The article examines the processes of evolution of the activities of libraries of higher education institutions under the influence of today's innovative transformations. The formation of an open information space in the libraries of higher education institutions, providing wide access to a variety of information, a complex combination of its types and types should contribute to the creation of a flexible infrastructure of information support for the activities of the institution of higher education, the satisfaction of the information needs of scientific and pedagogical workers and students of higher education, the activation of a modern range of services and services of the library as a cultural and educational center. Modern automated library and information systems (ABIS), which are used in the activities of library institutions of higher education institutions of Ukraine, are presented. Their role is

determined as a reliable tool for creating electronic resources of the libraries themselves, as well as an effective means of supporting the educational and scientific activities of higher education institutions. The library and information resources of the library of the Central Ukrainian National Technical University were analyzed. Attention is focused on the implementation of an automatic open access library system in the university library of the National Technical University, designed to support traditional library technological processes. Functional capabilities of this system, its advantages and disadvantages, problems of adaptation and implementation are defined. Proposals for improving the information of library users in the context of the functioning of automated information and search systems have been developed, as well as the prospects for the development of the library in the context of further informatization of society have been outlined.

Keywords: *institution of higher education, library, automated library and information system, repository, electronic resources of libraries, innovative transformations.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифрової трансформації інформаційно-комунікаційного простору розвивається нова філософія освітньої бібліотеки. Сьогодні сервісна діяльність книгозбірень стає пріоритетним напрямком їх розвитку. Якісне, ефективне, своєчасне реагування на інформаційні запити та потреби, посилення інтегративних процесів в бібліотечно-інформаційному середовищі – ось ключові завдання, які покликані розв'язати бібліотеки України.

Бібліотека закладу вищої освіти є не тільки потужним ресурсним центром галузі, вона є значущою складовою інформаційної інфраструктури певного регіону та держави загалом.

Завдячуючи реалізації функцій накопичення, збереження та використання задокументованих знань університетська бібліотека відіграє досить потужну роль у сфері наукових комунікацій та у формуванні професійного середовища.

Безумовно, все це потребує інноваційного залучення, окрім традиційних, новітніх онлайн ресурсів.

Аналіз останніх публікацій. Проблема стратегічного розвитку сучасних бібліотек закладів вищої освіти – актуальна й затребувана, її ґрунтовно досліджують відомі вітчизняні вчені, як-от: О. Бруй (Бруй, 2018), О. Воскобойнікова-Гузева (Воскобойнікова-Гузева, 2012; Воскобойнікова-Гузева, 2014; Воскобойнікова-Гузева & Терещенко, 2021; Воскобойнікова-Гузева & Терещенко, 2021), Ю. Горбань, Л. Рибка, А. Рибка (Горбань, Рибка & Рибка, 2021), В. Барабаш, Л. Глебова (Барабаш & Глебова, 2021), В. Дригайло (Дригайло, 2021), В. Зотова (Зотова, 2014), О. Сербін, М. Ситницький (Сербін & Ситницький, 2018) та інші.

Особливо цінним у контексті заявленої теми є опис досвіду європейських бібліотек, зокрема новітні підходи до стратегічного управління бібліотекою університету, оприявлені у науковій статті О. Воскобойнікової-Гузевої та Н. Терещенко. Авторки комплексно і системно досліджують цінності, які є підосновою стратегії розвитку низки бібліотек закладів вищої освіти країн Європи (зокрема, і України). На особливу увагу заслугоує виокремлення групи цінностей етичних, комунікативних, соціально-економічних. До таких віднесено професіоналізм, відкритість, доступність, відповідальність, науковість, інновації, партнерство та ін. У науковій розвідці здійснено системний аналіз документів (програми, плани розвитку, стратегії та концепції) університетських бібліотек Європи з урахуванням основних наративів корпоративної культури вишів, до структури яких входять бібліотеки. Здійснене дослідження дозволило стверджувати, що основною цінністю як зарубіжних, так і вітчизняних бібліотек ЗВО є відкритість, при цьому спостережено певну відмінність в ціннісних акцентах аналізованих університетів: в українських – це «сервісність», а в зарубіжних – «традиції» (Воскобойнікова-Гузева & Терещенко, 2021).

Проблему розвитку бібліотек ЗВО досліджує Ю. Горбань, вчений визначає пріоритетні напрями удосконалення діяльності університетської бібліотеки в умовах безперервної модернізації. Проаналізовані основні напрями роботи, зокрема, культурно-просвітницької, інформаційних технологій, збереження фондів тощо засвідчили активне впровадження нових форм бібліотечної діяльності, які успішно реалізують підготовку висококваліфікованих спеціалістів (Горбань, 2019).

Здійснюючи аналіз ефективності роботи наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв, Ю. Горбань, Л. Рибка, А. Рибка узагальнили досвід віддаленої роботи університетської бібліотеки як видавничого центру з формування наукових комунікацій. Автори слушно зауважили, що бібліотека університету, швидко адаптуючись до нових умов, докладає максимум зусиль для безперервного функціонування, активно використовуючи електронні ресурси, що сприяє підвищенню ефективності інформування, підтримки наукової та освітньої діяльності закладів вищої освіти та інтеграції вітчизняної освіти і науки у світовий інформаційний простір (Горбань, Рибка & Рибка, 2021).

О. Бруй, І. Баньковська, О. Малецька з урахуванням нових реалій цифрового суспільства уклали програму навчального модуля для підвищення кваліфікації працівників бібліотек за темою «Міжнародні стандарти для створення електронних каталогів». Основні акценти зроблено на таких важливих темах, як «Бібліотечні продукти і стандарти»; «Бібліотечні стандарти каталогізації»; «FRSAD (функціональні вимоги до предметних авторитетних даних, 2010); IFLA LRM – IFLA Library Reference Model, 2017»; «Комунікативні MARC-формати (MARC 21; WorldCat; BIBFRAME); «Правила каталогізації (стандарти змісту)»; «Бібліотечні стандарти каталогізації».

Висвітленню сучасних тенденцій розвитку та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у бібліотечних установах провідних країн світу присвячено

розвідку науковців Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України (Бородай, Татарчук & Підгайна, 2021). У статті окреслено пріоритетні завдання зарубіжних бібліотек, зазначено лідерство США в розробці комунікаційних технологій, визначено завдання створення інтегрованих глобальних інформаційних ресурсів на основі корпоративної діяльності бібліотек, розробки ефективних пошукових систем та сервісів.

У дослідженні В. Зотової зроблено аналіз нових форм інформаційно-комунікаційної роботи закладу вищої освіти (Зотова, 2014). Авторка детально розглянула важливі напрямки функціонування електронного науково-навчального простору бібліотеки Київського університету імені Бориса Грінченка та даного ЗВО загалом.

Мета дослідження – аналіз сучасних інформаційних процесів бібліотек закладів вищої освіти, висвітлення досвіду впровадження автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем у діяльність бібліотек ЗВО; визначення факторів, забезпечення успішного впровадження інноватики в бібліотечну роботу, зокрема на прикладі книгозбірні Центральноукраїнського національного технічного університету.

Виклад основного матеріалу. В усі часи, за всіх соціально-політичних трансформацій діяльність бібліотеки закладу вищої освіти виступала важливим чинником накопичення та перетворення в просторі та часі набутих людством і зафіксованих у документальній формі знань, що сприяло піднесенню інтелектуального та морального потенціалу суспільства, безумовно, мало значний вплив на формування світогляду, задоволення різноманітних інформаційних потреб особистості.

Документні ресурси книгозбірень закладів вищої освіти сформовані нині з урахуванням потреб освітньої, наукової, соціально-гуманітарної діяльності навчальних закладів, а також задля забезпечення дистанційної безперервної освіти.

Проте й вони потребують оновлення та модернізації. На думку дослідниці О. Воскобойнікової-Гузевої, актуальними напрямами інноваційних здійснень бібліотек закладів вищої освіти є технологічна, інституційна та соціальна модернізація. Технологічна модернізація передбачає впровадження новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій у бібліотечні процеси із застосуванням сучасного програмного забезпечення; інституційна модернізація має на меті реформування розуміння про бібліотеку як соціальний інститут; а соціальна модернізація пов'язана із трансформацією основних засад освітньої та наукової сфер діяльності відповідно до попередніх напрямків (Воскобойнікова-Гузева, 2012; Воскобойнікова-Гузева, 2014).

Дедалі частіше інформаційні установи вдаються до вирішення технологічних завдань інформаційного забезпечення у віддаленому режимі. Йдеться про виконання цілого комплексу технологічних операцій, що включає такі веб-послуги: функціонування електронної читальної зали, надання віртуальної довідки, проведення фахового дистанційного консультування, організація електронної доставки документів тощо. Позитивний досвід такої роботи мають бібліотеки Києво-Могилянської академії, Національного університету «Львівська політехніка», Хмельницького національного університету та ін.

Потужним засобом інформаційного обслуговування віртуальних користувачів є веб-сайт. Це – інформаційний ресурс бібліотеки власної генерації, який надає можливість не лише презентувати себе та свої здобутки, а й забезпечувати підтримку науково-освітньої діяльності шляхом доступу до світових джерел інформації. Веб-сайти бібліотек є зручними у користуванні, вони забезпечують швидкість та надійність в отриманні інформації. Погоджуємося з науковцями, котрі зазначають, що розширення інформаційного простору за допомогою веб-технологій створює умови для оперативного інформування щодо тенденцій у наукових дослідженнях світу, а також сприяє активізації використання наукової інформації (Електронні інформаційні ресурси бібліотек..., 2011).

Важливою складовою сучасного бібліотечного простору є АБІС – автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи. Вони представляють собою комплекс програмних, інформаційних, технічних, лінгвістичних засобів, функцією яких є збирання, оброблення, зберігання, пошук й отримання даних у заданій формі для вирішення завдань професійного чи особистого характеру користувачами системи. На думку науковців, «АБІС складається з реляційної бази даних, програмного забезпечення, що взаємодіє з базою даних, і двох графічних інтерфейсів користувачів (один – для читачів, інший – для персоналу)» (Костенко, 2008). Більшість АБІС є повністю завершеними модулями. Це стосується формування фондів, обігу документів, процесу каталогізації, функціонування зали періодичних видань, модуля для користувачів тощо. Відстеженню руху різноманітних документів та дій користувача сприяє унікальність ідентифікаторів у базі даних. Зазвичай бібліотеки України використовують різні АБІС, зокрема, ІРБІС, MARC, ALEPH, LIBER, «УДФ/Бібліотека» та ін.

Очевидно, що бібліотеки ЗВО мають надавати доступ до необхідних і передбачених навчальними цілями ресурсів:

- доступ до електронних каталогів бібліотеки;
- доступ до електронних та навчальних матеріалів закладів вищої освіти у структурованому вигляді;
- доступ до різноманітних баз даних (SCOPUS, Web of Science);
- доступ до навчальних порталів;
- доступ до е-журналів;
- віртуальні виставки й ін. (Новальська, 2015).

Таким чином, завдяки впровадженню процесів автоматизації бібліотеки закладів вищої освіти забезпечують високий рівень задоволення інформаційних потреб користувачів.

Бібліотека Центральноукраїнського національного технічного університету, як й провідні бібліотеки світу, реалізує

стратегію переходу від традиційної книгозбірні до сучасного динамічного центру інформації. Пріоритетним напрямком здійснення цієї стратегії є широкомасштабне впровадження новітніх інформаційних технологій та послідовний перехід до так званого «комплексного» або «комплектного» обслуговування користувачів. Йдеться про використання традиційних друкованих та новітніх електронних документів із застосуванням їх автоматизованого пошуку, а також пошуку по карткових каталогах, довідково-пошуковому апарату бібліотеки, віддалених електронних ресурсів.

Сьогодні інформаційні ресурси бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету зазнають значних змін: альтернативою друкованим джерелам виступають електронні документи, які стають миттєво доступними завдяки глобальним мережам передачі даних і можуть бути відтворені в необмеженій кількості.

Традиційні функції бібліотеки ЗВО – пізнавальну, виховну, інформаційну, культурно-освітню, меморіальну, комунікаційну – суттєво посилює цифровізація, яка стимулює тенденцію перетворення бібліотек на своєрідні лабораторії комплексної обробки всіх видів інформації та на всіх її носіях.

Нашвидкий розвиток ІТ-технологій докорінно трансформує основні сфери суспільного буття – наукову, культурну, освітню, виробничу. Суспільство знань потребує докорінної зміни системи комунікацій базових інформаційних установ, серед яких і бібліотека. Саме нині триває активний процес переходу до «парадигми інформаційної супермагістралі», що «характеризується інтенсивним впровадженням у роботу бібліотек засобів телекомунікації, появою електронних повнотекстових видань, створенням власних електронних зібрань, розвитком корпоративних бібліотечних систем тощо». Дослідники справедливо акцентують увагу на тому факті, що «нові форми й засоби збирання, обробки, подання та поширення знань раніше за всіх

відчули наукові бібліотеки» (Желай, 2021). Додамо, що у цьому процесі одними із перших є також і бібліотеки закладів вищої освіти, які активно використовують у своїй діяльності інноваційні форми і методи роботи, трансформуються відповідно до вимог часу, оперативно реагують на потреби та запити здобувачів вищої освіти.

Як слушно зазначає О. Желай, «Сьогодні бібліотекам важливо, здійснюючи цифрову модернізацію, урізноманітнювати і підкреслювати унікальність своїх послуг, формувати сервісну складову, що відповідає вимогам сучасної користувачької аудиторії» (Желай, 2021).

Інформаційно-комп'ютерні технології на даному етапі досить активно застосовуються при комплектуванні бібліотечних фондів та їх організації, під час методичної, краєзнавчої роботи та загалом у процесі обслуговування користувачів. Більше того, робота сучасної бібліотечної установи наразі неможлива без використання сучасних ІКТ. «Створення вебпорталів, електронних каталогів і бібліотек, доступ до повнотекстових баз даних у рамках дистанційного обслуговування – це лише невеликий перелік електронного сервісу сучасних бібліотечних закладів, що вдосконалюють свою діяльність для того, щоб більш повно розкрити свої фонди, надати користувачу увесь можливий обсяг інформації» (Желай, 2021).

У попередніх публікаціях ми аналізували інформаційний ресурс бібліотеки ЦНТУ, визначивши основні вектори його формування та функціонування. Нині значно доповнено і розширено Електронний каталог (ЕК), який був впроваджений за допомогою АБІС «ІРБІС» у 2002 р. Сьогодні ЕК містить практично весь фонд книгозбірні, його база даних налічує 131370 записів. Здобувачі вищої освіти, науково-педагогічні працівники мають змогу замовити необхідну літературу, зокрема навчальні посібники, підручники, методичні вказівки, автореферати, дисертації, аудіовізуальні матеріали, статті періодичних видань фахового спрямування тощо. WEB-ресурс

бібліотеки представляє перелік наявних літературних джерел до кожної спеціальності. Університетський Репозитарій бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету діє з 2016 року.

У 2022 році в бібліотеці ЦНТУ продовжувалося наповнення Електронного каталогу (ЕК) на базі АБІС «ІРБІС», вводились бібліографічні описи статей всіх нових надходжень, здійснювалась також поточна реєстрація періодичних видань. Бібліографи проводили технічне та методичне редагування баз ЕК (перевірка внесення даних повноти відображення документа в каталозі, редагування бібліографічних описів статей, внесення та підкріплення статей посиланнями на ресурси відкритого та локального доступу, редагування словників, списання та видалення з фонду ЕК статей з газет та журналів і т.п.). Списання 2022 року було чималим, з БД «Періодичні видання КНТУ, статті з періодики та збірників» було видалено 10841 запис.

Електронний каталог бібліотеки ЦНТУ складається із окремих баз даних, організованих за видами документів. З 2002 до 2022 року до баз даних введено 163242 бібліографічних записів. Бібліографами інформаційно-бібліографічного відділу бібліотеки ЦНТУ активно наповнюються чотири бази даних : «Періодичні видання КНТУ, статті з періодики та збірників», на кінець 2022 р. налічує 82858 бібліографічних описів статей; «Наукові праці співробітників та викладачів КНТУ», на кінець 2022 р. – 2732 записів; «WEB ресурси» – 2448 записів та «Електронні ресурси», на кінець 2022 р. – 1195 записів.

У 2022 р., вищезгадані БД Електронного каталогу, поповнились на 944 бібліографічних описів (таблиця 1):

*Таблиця 1.***Статистика поповнення електронного каталогу за
2020 –2022 рр.**

Електр. каталог	2020	2021	2022
Бази даних поповнення	2570	3521	944
Звернення користувачів до ЕК	483	450	355

Бібліотека ЦНТУ є дійсним членом Центрально-Українського Корпоративного Каталогу (ЦУКК), вчасно виконує зобов'язання учасника. За договором про співпрацю по обміну електронними записами кожна сторона опрацьовує по 6 журналів.

Продовжується робота з розвитку та наповнення інституційного репозитарію CUNTUR <http://dspace.kntu.kr.ua/> – його адміністрування, наповнення, редагування продовжується робочою групою в яку входять бібліотекари та бібліографи бібліотеки ЦНТУ. За 2016 – 2022 роки внесені, перевірені та затверджені до розміщення в архів – 11909 записів.

Впродовж року проводилась активна робота з авторами – надавались консультації, постійно ведеться робота з модераторами кафедр. З найбільш активними користувачами проведені консультації щодо самоархівування та надання прав модераторів. На кінець 2022 року – 318 зареєстрованих користувачів з унікальною IP-адресою, яким надано дозвіл розміщувати наукові праці в електронний архів. Інституційний репозитарій є вагомою складовою системи наукових комунікацій, своєрідною площадкою у глобальному просторі, де зберігаються з наданням необмеженого у часі вільного доступу наукові напрацювання колективу технічного університету.

В 2022 році продовжується наповнення фонду «Випускні кваліфікаційні роботи», підтримуючи політику академічної

добročесності згідно із статутом університету та для боротьби з плагіатом і покращенням якості вищої освіти.

У 2022 році бібліотекою ЦНТУ була продовжена робота з координації, адміністрування та наповнення інституційного депозитарію (таблиця 2):

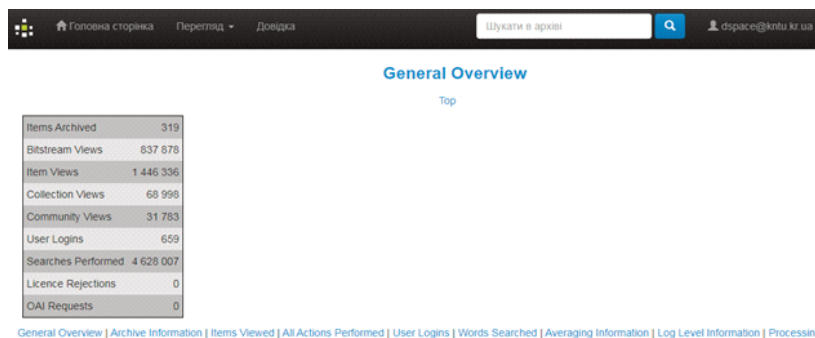
Таблиця 2.

Статистика поповнення інституційного депозитарію ЦНТУ за 2020 –2022 рр.

Репозитарій CUNTUR	2020	2021	2022
Кількість зареєстрованих користувачів	191	283	318
Внесено документів	1234	1025	654
Всього документів в репозитарії	10055	11080	11909

До сайту CUNTUR були внесені деякі незначні модифікації для налаштування автоматичної роботи поштового серверу Google, через зміну політики безпеки.

Відключення світла, які мали місце у 2022 році, негативно впливали, як на роботу серверу, на якому знаходиться сайт репозитарію, так і на збір статистичних даних (рисунок 1).

Рисунок 1. Результат роботи серверу у 2022 р.

Версія DSpace 5.4 потребує великого об'єму пам'яті для збереження статистичних даних, тому при запусках, після аварійних відключень світла в місті, адміністратору серверу доводиться прибирати деякі дані.

Наприклад, відрізняється кількість заархівованих документів (319) у статистиці та реальна цифра 829.

Продовжує поповнюватися та оновлюватися контент бібліотечного сайту, який розташовано в університетському доменному імені за адресою <http://library.kntu.kr.ua>. Протягом 2022 року відділ автоматизації опубліковував віртуальні виставки на сайті <http://library.kntu.kr.ua>, додавав актуальні новини та оповіщення. Також були внесені деякі зміни у навігаційне меню, модифіковані та модернізовані деякі розділи та контент в них, а також було додано новий розділ у меню.

Підтримується та поповнюється електронний каталог бібліотеки на базі АБІС «ІРБІС», продовжується штрих-кодування нової літератури, підтримуються в актуальному стані та ведуться 11 баз даних. Але ця програмна платформа на сьогоднішній день є дуже застарілою. Було внесено деякі актуальні зміни до інтерфейсу АБІС «Ірбіс» 32 (за допомогою модифікацій у файлах-словниках).

Протягом 2022 року проведено діагностику з усуненням проблем, пов'язаних з програмним (наприклад, внесення змін у фронт-енд та бек-енд обох сайтів бібліотеки) та апаратним (наприклад, було списано 1 HDD 500GB, і замінено на 2 HDD * 80GB) забезпеченням бібліотеки.

Традиційно директором та працівниками бібліотеки ЦНТУ здійснювалась організація та забезпечення проведення онлайн-конференцій та вебінарів. Також проводилась індивідуальна навчальна робота з персоналом бібліотеки щодо покращення роботи з ПК, а також покращення створення та оформлення електронних документів.

Актуальною залишається проблема модернізації комп'ютерної техніки у відділах бібліотеки. За 2022-й рік до комп'ютерного парку бібліотеки було додано 1 моноблок,

списано 5 ПК, також було списано 1 HDD 500GB, і замінено на 2 HDD * 80GB.

У зв'язку з відключеннями електричної енергії, постала проблема доступу до сайтів бібліотеки. Тому працівники та дирекція бібліотеки планують віднайти можливість використання хостингів або хмарних сховищ для забезпечення доступу 24/7 до ресурсів бібліотеки розміщених на серверах.

У 2022 році в університетській бібліотеці ЦНТУ у тестовому режимі було зроблено спробу впровадження автоматичної бібліотечної системи KoHa. Погоджуємося із думкою директора бібліотеки ЦНТУ, що використання програмного продукту ІРБІС 32 є недоцільним, але перехід на відкрите програмне забезпечення, наприклад КОХА, вимагає певних фінансових та кадрових ресурсів. Після тестування даної програми виявилось, що конвертація баз даних електронного каталогу з ІРБІС 32 неможлива або потребує додаткового програмного продукту. Можливо, для вирішення питання відмови від російського ПЗ ІРБІС бібліотечній спільноті потрібно об'єднуватись та працювати над суспільним проектом по впровадженню АБІС КОХА.

Розроблена у 1999 році в Новій Зеландії, KoHa – вільна АІС, інстальована у січні 2000 р.

«Призначена для підтримки традиційних бібліотечних технологічних процесів. KoHa створена на основі бібліотечних стандартів і протоколів, що забезпечує можливість взаємодії між KoHa та іншими бібліотечними системами і технологіями» (Інформаційні ресурси бібліотек..., 2022).

Основними функціями АБІС KoHa, що забезпечують інформаційні потреби користувачів, визначено у першу чергу, онлайнний доступ до електронного каталогу, другою важливою функцією є можливість електронного замовлення документів, необхідних споживачеві, також дана автоматична інформаційна бібліотечна система здатна реалізувати каталогізацію наявних інформаційних ресурсів книгозбірні університету. По-третє, АБІС KoHa дозволяє формувати базу

даних користувачів бібліотеки. Ще однією важливою властивістю є видача, або повернення книг. Застосування аналізованої АБІС реалізує можливість швидкого та якісного зв'язку між відділами та філіями в нашому випадку університетської бібліотеки. Слід зазначити, що перевагою даного програмного забезпечення з відкритим кодом дозволяє працівникам бібліотеки, а також викладачам кафедри безкоштовно його використовувати.

Коґа дозволяє зробити опис збірників та журналів, статей; створювати посилання на електронні адреси документів з цифрового репозитарію та сайтів інших бібліотек; розміщувати фотографії документів, книг, періодики тощо.

Коґа, завдяки відкритості та поліфункціональності гармонійно узгоджена з версією Бібліотека 2.0., основоположними принципами якої є відкритий доступ до наявних у фондах бібліотеки книг; можливість отримувати онлайн послуги; віртуальне довідкове обслуговування здатність управляти електронною підпискою; функціонування відкритого каталогу, до якого можна додавати книги, включати коментарі; технології RSS, що дозволяють автоматичне розповсюдження інформації; включеність у соціальні мережі, що передбачає створення блогів, вікі та ін. Питанням переваг та прогресивних можливостей Бібліотеки 2.0, а також порівняння її з Бібліотекою 1.0. присвячено дослідження Д. Солов'яненка (Солов'яненко, 2007), Т. Ярошенко (Ярошенко, 2011).

Розглянемо можливості АБІС Коґа. Споживачі бібліотечної інформації, як ми вже зазначали, працюють з електронним каталогом, тобто, за допомогою зручного веб-інтерфейсу вони можуть легко виконувати простий і розширений пошук. Система дозволяє як комплексний пошук за ключовими словами, так і пошук за автором, назвою, темою, рубрикою тощо. Можливість зворотнього зв'язку дозволяє запропонувати бібліотеці купити книгу, журнал, документ. Можливість вибору мови інтерфейсу робить каталог зручним

для іноземних користувачів. Цікава можливість збагатити бібліографічний опис інформації з Google, Amazon.com та інших сайтів. Інтерфейс ЕС легко інтегрується на веб-сайт бібліотеки.

Важливою складовою функціонування АБІС Коха є можливість модуля обігу постійно відстежувати рух книг бібліотеки, що обумовлює детальну повсякденну інформацію про стан читацького рахунку та виданих чи повернутих матеріалів. Можливе продовження та бронювання замовлення. Йдеться не тільки про обмін книгами між відвідувачами, а й про передачу книг у межах самої бібліотеки. За допомогою інформаційної технології RSS, про яку ми вже згадували, читачі завжди в курсі оновлень бібліотечних фондів.

Стрижневим є модуль каталогізації. Професійно розроблений редактор MARC підтримує MARC 21, UNIMARC та їхні похідні. У Коха записи MARC можна отримати, виконавши пошук на серверах, які підтримують протокол Z39.50, або імпортувавши колекцію записів у форматі ISO 2709. Крім того, шляхом швидкої каталогізації записи з репозиторію Коха доповнюються необхідними локальними даними про екземпляри а також підтримує ведення авторитетних списків і тезаурусів.

Особливістю Коха є можливість експортувати записи із Amazon та WorldCat.

Опрацювавши, переваги та недоліки Коха узагальнимо їх зміст:

До переваг відносимо: спільний досвід і розробки (понад 15 000 бібліотек світу); міжнародний досвід та обмін даними, робота над звітами, модулями тощо; можливість формування спільного бюджету кількох бібліотек для розвитку нового функціоналу; можливість самостійного оновлення, налаштування, перепрограмування за наявності штатних спеціалістів; можливість інтеграції з іншими системами через протоколи або плагіни – RFID, системи доступу; чітке розуміння структури даних у системі (з відкритим кодом); за

наявності помилок в кодї системи швидка можливість їх виправити.

Недолікам даної системи є те, що відповідно до українських законодавчих реалій спостерігається непридатність до певних процесів; відсутність перекладу системи.

В Україні АБІС Копа була адаптована упродовж 2005–2006 рр.

Як свідчать наведені фахівцями дані, значна кількість українських університетських бібліотек успішно використовує систему Копа, до таких ЗВО належать: «Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Гадацьке училище культури імені І. П. Котляревського, Київська духовна семінарія; Київський університет імені Бориса Грінченка; Львівська духовна семінарія, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя» (Інформаційні ресурси бібліотек..., 2022).

Інноваційні трансформації у бібліотечно-інформаційному середовищі накладають відбиток на усі аспекти роботи та функції сучасної бібліотечної установи. Бібліотеки загалом, а бібліотеки ЗВО особливо, є традиційними сховищами знань, зберігачами і ретрансляторами інформації. Особливо актуальним це виявляється у сучасну цифрову епоху.

Значні за обсягом фонди, тривалий досвід аналітико-синтетичного опрацювання інформації, наявність висококваліфікованого персоналу – це лише частина факторів, що забезпечать, на нашу думку, успішне впровадження інноватики у бібліотечну роботу та забезпечать у подальшому майбутні перспективи розвитку бібліотек. Очевидно, що результативне функціонування бібліотечної установи в епоху цифровізації можливе лише за умови потужної державної підтримки, кооперації бібліотечних установ, творчої плідної співпраці кваліфікованих кадрів.

Висновки. Аналіз сучасних інформаційних процесів бібліотек ЗВО засвідчив їх активну модернізацію, що включає впровадження автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем та їх ефективне використання з метою забезпечення сервісної складової, що включає створення веб-порталів, формування електронних каталогів, забезпечення доступу до повнотекстових баз даних тощо.

Інноваційний компонент бібліотечної діяльності значною мірою залежить від технічної основи даного процесу. Ця робота потребує докорінної зміни науково-практичних засад діяльності сучасної бібліотеки закладу вищої освіти, пошуку нових механізмів реалізації стратегічних векторів її розвитку.

До чинників успішного впровадження інноватики у бібліотечну роботу ЗВО зараховуємо такі: запровадження автоматизованої бібліотечної системи відкритого доступу, наявність значних за обсягом фондів, використання досвіду аналітико-синтетичного опрацювання інформації, висококваліфікований персонал та творча плідна співпраця, потужна державна підтримка, кооперація бібліотечних установ. Досвід впровадження у роботу бібліотеки ЦНТУ АБІС Коха засвідчив додаткову необхідність залучення фінансових та кадрових ресурсів, тож пропонуємо для вирішення питання відмови від російського ПЗ ІРБІС бібліотечній спільноті об'єднатися для створення та реалізації суспільного проекту з впровадження Коха.

Вдосконалення функціональних можливостей бібліотеки під впливом інноваційних технологій, на наше переконання, сприятиме інформаційному забезпеченню потреб науки, освіти, культури та інших сфер життєдіяльності. Специфіка автоматизації роботи бібліотек потребує подальших досліджень щодо реалізації стратегії комплексного процесу автоматизації бібліотечної діяльності з метою забезпечення відповідності його рівня міжнародним стандартам якості.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Барабаш, В., Глебова, Л. Прогресивні напрями інформатизації бібліотек закладів вищої освіти (2015–2020 рр.). *Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. Вип. 11. С. 226–245.
2. Бородай І., Татарчук Л., Підгайна Т. Інформаційні технології в діяльності провідних бібліотек світу та їх використання за умов сучасних комунікацій. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. №9. С. 80–91.
3. Бруй О. М. Міжнародні стандарти для створення електронних каталогів: програма навчального модулю підвищення кваліфікації працівників бібліотек / розробник Бруй О. М. 2018. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24924>.
4. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Модернізаційні моделі розвитку біліотечно-інформаційних установ у період глобалізації: визначення базових складових. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2012. Вип. 33. С. 7–30.
5. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно- інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація: монографія / наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.
6. Воскобойнікова-Гузєва О. В., Терещенко Н. М. Вектори стратегічного розвитку наукових бібліотек закладів вищої освіти України, Литви, Польщі. *Науково-педагогічні студії*. 2021. Вип. 5. С. 145–160.
7. Воскобойнікова-Гузєва О.В., Терещенко Н.М. Ціннісні орієнтири у стратегічному розвитку бібліотек закладів вищої освіти. *Питання культурології*. 2021. № 38. С. 39–53.
8. Горбань Ю.І., Рибка Л.А., Рибка А.Т. Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: модернізація і стратегія в умовах сьогодення. *Питання культурології*. 2021. Вип. 37. С. 137–149.

9. Горбань Ю. І. Розвиток університетської бібліотеки: комплекс стратегічних рішень. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 2. С. 180–184.

10. Дригайло В. Проблеми управління бібліотекою університету в сучасному періоді/ Наукова бібліотека імені М. Максимовича. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2011t/101.pdf.

11. Желай О. П. Електронний сервіс сучасної бібліотеки: монографія / Желай Оксана ; наук. ред. В. М. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. Київ, 2021. 208 с.

12. Звіт про роботу бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного університету за 2022 рік. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. 14 с.

13. Зотова В. А. Бібліотека Київського університету імені Бориса Грінченка в інформаційному просторі університету. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського*. Київ, 2014. Вип. 4. С. 294–300.

14. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства: [монографія]/ [О.С. Онищенко та ін.]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: НБУВ, 2011. 247 с.

15. Інформаційні ресурси бібліотек закладів освіти: формування та використання: практ. посіб./ НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; [Григоревська О.В., Матвійчук О.Є., Вараксіна Н.В., Кропочева Н.М., Бойко С.Т. ; наук. ред.: Пономаренко Л.О.]. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2022. 181 с.

16. Костенко Л. Й. Бібліотечні електронні інноваційні технології/ Л.Й. Костенко, О.І. Жабін. *Бібл. вісник*. 2008. №6. С. 25–27.

17. Новальська Т. В. Вища бібліотечна освіта в Україні: сторінки історії, шляхи модернізації. *Наукові праці Кам'янець-*

Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Бібліотекознавство. Книгознавство. 2015. Вип.4. С. 97–101.

18. Ріжняк Р.Я. Розвиток інформатики та інформаційних технологій у вищих навчальних закладах України у др. половині ХХ – на поч. ХХІ ст.: монографія [за заг.ред. В.М. Орлика]. Кіровоград: «КОД», 2014. 426 с.

19. Сербін О.О., Ситницький М.В. Оцінювання стратегії розвитку наукової бібліотеки дослідницького університету в контексті практичної реалізації та окреслення подальших перспектив. *Бізнес Інформ*, 2018. № 1. С. 117–127.

20. Соловяненко Д. Бібліотека 2.0: концепція бібліотеки другого покоління. *Бібліотечний вісник*. 2007. № 5. С. 10–20.

21. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»: схвалено розпорядженням КМУ від 23.04.2013 № 219-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 26. Ст. 1047.

22. Ярошенко Т. Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0: виклики часу. *Бібліотечна планета*. 2011. № 1. С. 17–22.

23. CUNTUR. Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного університету. URL: <http://library.kntu.kr.ua/repozit.html>.

REFERENCES

1. Barabash, V., Glibova, L. (2021). Prohresyvnii napryamy informatyzatsiyi bibliotek zakladiv vyshchoyi osvity (2015–2020 rr.) [Progressive directions of informatization of libraries of higher education institutions (2015–2020)]. *Sotsium. Dokument. Komunikaatsiya*, 11, 226–245 [in Ukrainian].

2. Boroday I., Tatarchuk L. & Pidhayna T. (2022). Informatsiyini tekhnolohiyi v diyal'nosti providnykh bibliotek svitu ta yikh vykorystannya za umov suchasnykh komunikatsiy. [Information technologies in the activities of the world's leading libraries and their use under the conditions of modern communications]. *Ukrayins'kyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiynykh nauk*, 9, 80–91 [in Ukrainian].

3. Bruy O. M. (2018). Mizhnarodni standarty dlya stvorennya elektronnykh katalohiv: prohrama navchal'noho modulyu pidvyshchennya kvalifikatsiyi pratsivnykiv bibliotek [International standards for the creation of electronic catalogs: the program of the educational module for improving the qualifications of library workers]/ rozrobnyk Bruy O.M. *ela.kpi.ua*. Retrieved from <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/24924> [in Ukrainian].

4. Voskoboynikova-Huzyeva O. V. (2012). Modernizatsiyni modeli rozvytku biliotechno-informatsiynykh ustanov u period hlobalizatsiyi: vyznachennya bazovykh skladovykh [Modernization models of the development of library and information institutions in the period of globalization: definition of basic components]. *Naukovi pratsi Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny imeni V.I. Vernads'koho*, 33, 7–30 [in Ukrainian].

5. Voskoboynikova-Huzyeva O. V. (2014). *Stratehiyi rozvytku bibliotechno-informatsiynoyi sfery Ukrayiny: henezys, kontseptsiyi, modernizatsiya* [Strategies for the development of the library and information sphere of Ukraine: genesis, concepts, modernization]: monohrafiya/ nauk. red. H.I. Koval'chuk ; NAN Ukrayiny, Nats. b-ka Ukrayiny im. V.I. Vernads'koho. Kyyyiv : Akademperiodyka [in Ukrainian].

6. Voskoboynikova-Huzyeva O. V., Tereshchenko N. M. (2021). Vektory stratehichnoho rozvytku naukovykh bibliotek zakladiv vyshchoyi osvity Ukrayiny, Lytvy, Pol'shchi [Vectors of strategic development of scientific libraries of higher education institutions of Ukraine, Lithuania, Poland]. *Naukovo-pedahohichni studiyi*, 5, 145–160 [in Ukrainian].

7. Voskoboynikova-Huzyeva O.V., Tereshchenko N.M. (2021). Tsinnisni oriyentyry u stratehichnomu rozvytku bibliotek zakladiv vyshchoyi osvity [Value guidelines in the strategic development of libraries of higher education institutions]. *Pytannya kul'turolohiyi*, 38, 39–53 [in Ukrainian].

8. Horban' Yu. I., Rybka L. A. & Rybka A. T. (2021). Naukova biblioteka Kyyyivs'koho natsional'noho universytetu kul'tury i mystetstv: modernizatsiya i stratehiya v umovakh s'ohodennya

[Scientific library of the Kyiv National University of Culture and Arts: modernization and strategy in today's conditions]. *Pytannya kul'turolohiyi*. 2021, 37, 137–149 [in Ukrainian].

9. Horban' Yu. I. (2019). Rozvytok universytets'koyi biblioteky: kompleks stratehichnykh rishen' [Development of the university library: a complex of strategic decisions]. *Visnyk Nats. akad. kerivnykh kadrov kul'tury i mystetstv*, 2, 180–184 [in Ukrainian].

10. Dryhaylo V. (2011). Problemy upravlinnya bibliotekoyu universytetu v suchasnomu periodi / Naukova biblioteka imeni M. Maksymovycha. *library.univ.kiev.ua*. Retrieved from http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/konf-2011t/101.pdf [in Ukrainian].

11. Zhelay O. P. (2021). *Elektronnyy servis suchasnoyi biblioteky [Electronic service of the modern library]: monohrafiya / Zhelay Oksana ; nauk. red. V.M. Horovyy ; NAN Ukrayiny, Nats. b-ka Ukrayiny im. V.I. Vernads'koho. Kyiv [in Ukrainian].*

12. *Zvit pro robotu biblioteky Tsentral'noukrayins'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu za 2022 rik [Report on the work of the library of the Central Ukrainian National Technical University for 2022]. Kropyvnyts'kyy: TsNTU [in Ukrainian].*

13. Zotova V. A. (2014). Biblioteka Kyivsk'koho universytetu imeni Borysa Hrinchenka v informatsynomu prostori universytetu [Borys Grinchenko Kyiv University Library in the information space of the university]. *Naukovi pratsi Derzhavnoyi naukovopedagogichnoyi biblioteky Ukrayiny imeni V.O. Sukhomlyns'koho*. Kyiv, 4, 294–300 [in Ukrainian].

14. Onyshchenko O.S. [et al]. (2011). *Elektronni informatsiyni resursy bibliotek u pidnesenni intelektual'noho i dukhovnoho potentsialu ukrayins'koho suspil'stva [Electronic information resources of libraries in raising the intellectual and spiritual potential of Ukrainian society] : [monohrafiya] / [O.S. Onyshchenko ta in.]; Nats. akad. nauk Ukrayiny, Nats. b-ka Ukrayiny im. V.I. Vernads'koho. Kyiv: NBUV [in Ukrainian].*

15. Ponomarenko L. O. (Ed.). (2022). *Informatsiyni resursy bibliotek zakladiv osvity: formuvannya ta vykorystannya*

[Information resources of libraries of educational institutions: formation and use] : prakt. posib. / NAPN Ukrayiny, DNPB Ukrayiny im. V.O. Sukhomlyns'koho; [Hryhorevs'ka O.V., Matviychuk O.Ye., Varaksina N.V., Kropocheva N.M., Boyko S.T. ; nauk. red.: Ponomarenko L.O.]. Vinnytsya : Nilan-LTD [in Ukrainian].

16. Kostenko L. Y. (2008). Bibliotechni elektronni innovatsiyni tekhnolohiyi [Library electronic innovative technologies] / L.Y. Kostenko, O.I. Zhabin. *Bibl. Visnyk*, 6, 25–27 [in Ukrainian].

17. Noval's'ka T.V. (2015). Vyshcha bibliotechna osvita v Ukrayini: storinky istoriyi, shlyakhy modernizatsiyi [Higher library education in Ukraine: pages of history, ways of modernization]. *Naukovi pratsi Kam'yanets'-Podil's'koho natsional'noho universytetu imeni Ivana Ohiyenka. Bibliotekoznavstvo. Knyhoznavstvo*, 4, 97–101 [in Ukrainian].

18. Rizhnyak R.Ya. (2014). *Rozvytok informatyky ta informatsiynykh tekhnolohiy u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh Ukrayiny u dr. polovyni XX – na poch. XXI st. [The development of informatics and information technologies in higher educational institutions of Ukraine in the second half of the 20th century – at the beginning 21st century]: monohrafiya [za zah.red. V.M. Orlyka]. Kirovohrad: «KOD» [in Ukrainian].*

19. Serbin O.O., Sytnyts'kyy M.V. (2018). Otsinyuvannya stratehiyi rozvytku naukovoyi biblioteky doslidnyts'koho universytetu v konteksti praktychnoyi realizatsiyi ta okreslennya podal'shykh perspektyv [Evaluation of the development strategy of the scientific library of the research university in the context of practical implementation and delineation of further prospects]. *Biznes Inform*, 1, 117–127 [in Ukrainian].

20. Solovyanenko D. (2007). Biblioteka 2.0: kontseptsiya biblioteky druhooho pokolinnya [Library 2.0: the concept of the second generation library]. *Bibliotechnyy visnyk*, 5, 10–20 [in Ukrainian].

21. Stratehiya rozvytku bibliotechnoyi spravy na period do 2025 roku «Yakisni zminy bibliotek dlya zabezpechennya staloho

rozvytku Ukrainy» [Library business development strategy for the period until 2025 «Qualitative changes in libraries to ensure sustainable development of Ukraine»] (2016). *Ofitsiynyy visnyk Ukrainy*, 26 [in Ukrainian].

22. Yaroshenko T. (2011). Biblioteka, bibliotekari ta korystuvachi bibliotek v epokhu Veb 2.0: vyklyky chasu [Library, librarians and library users in the era of Web 2.0: challenges of time]. *Bibliotekna planeta*, 1, 17–22 [in Ukrainian].

23. CUNTUR. Repozytariy Tsentral'noukrayins'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu [CUNTUR. *dspace.kntu.kr.ua*. Repository of the Central Ukrainian National Technical University]. Retrieved from <http://library.kntu.kr.ua/repozit.html> [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто процеси еволюції діяльності бібліотек закладів вищої освіти під впливом інноваційних трансформацій сьогодення. Формування в бібліотеках ЗВО відкритого інформаційного простору, надання широкого доступу до різноманітної інформації, комплексне поєднання її типів і видів має сприяти створенню гнучкої інфраструктури інформаційного забезпечення діяльності закладу вищої освіти, задоволенню інформаційних потреб науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, активізації сучасного спектру сервісів і послуг бібліотеки як культурно-освітнього центру.

Представлено сучасні автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (АБІС), які використовують у своїй діяльності бібліотечні установи закладів вищої освіти України. Визначено їх роль як надійного інструмента створення електронних ресурсів самих бібліотек, а також ефективного засобу підтримки навчальної та наукової діяльності ЗВО.

Проаналізовано бібліотечно-інформаційні ресурси бібліотеки Центральноукраїнського національного технічного

університету. Акцентовано увагу на запровадженні в університетській бібліотеці ЦНТУ автоматичної бібліотечної системи відкритого доступу, призначеної для підтримки традиційних бібліотечних технологічних процесів. Визначено функціональні можливості цієї системи, її переваги та недоліки, проблеми адаптації та впровадження.

Розроблено пропозиції щодо удосконалення інформування користувачів бібліотеки в умовах функціонування автоматизованих інформаційно-пошукових систем, а також окреслено перспективи розвитку бібліотеки в умовах подальшої інформатизації суспільства.

Ключові слова: заклад вищої освіти, бібліотека, автоматизована бібліотечно-інформаційна система, репозитарій, електронні ресурси бібліотек, інноваційні трансформації.